

УДК 811.111'373.43:616.98:578.834]-036.21

ПЕТРЕНКО Анастасія – студентка, Сумський державний університет, вул. Римського-Корсакова, 2, Суми, 40007, Україна (apetrenko597@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0855-5030>

ЧУЛАНОВА Галина – кандидат філологічних наук, доцент кафедри германської філології, Сумський державний університет, вул. Римського-Корсакова, 2, Суми, 40007, Україна (g.chulanova@gf.sumdu.edu.ua)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9961-0308>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2021.48.17>

Бібліографічний опис статті: Петренко, А., Чуланова, Г. (2021). Лексико-семантичні групи неологізмів пандемії COVID-19 в англійській мові. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філологія»*, 48, 130–135. doi: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2021.48.17>.

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ГРУПИ НЕОЛОГІЗМІВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Анотація. У пропонованій статті зосереджено увагу на оновленні та збагаченні лексичного складу англійської мови періоду пандемії коронавірусу Covid-19, розглянуто процес з'яви нових складних одиниць, динаміку розвитку їхньої семантики та набуття ними нових значень; зафіксовано постання нових складних слів, пов'язаних із поширенням коронавірусного захворювання та його впливом на лінгвістичну ситуацію в сучасному газетному дискурсі; визначено тенденції їх активізації. Виокремлено лексико-семантичні групи неологізмів, спричинених виникненням і поширенням коронавірусної інфекції, а саме: «Освіта», «Подорожі», «Соціальне життя», «Здоров'я», «Культура», «Робота». Повсюдне поширення захворювання знайшло свій відбиток не лише в медицині, а й усіх соціальних сферах та в лексичному складі багатьох мов, зокрема й англійської. Установлено, що найбільш частотною серед інновацій у дискурсі означеного періоду є лексема COVID-19 та її український відповідник коронавірус, що послуговували джерелом постання нових складних слів. Хронологічно стаття охоплює період від початку 2020 року до першого півріччя 2021 року.

Закріплені в мовленнєвій практиці українців слова на позначення актуальної для світу хвороби вже адаптовано до фонетичних, правописних і граматичних норм сучасної української мови, тож уживання їх є регулярним, нормативним і змістотвірним. Констатуємо, що в мові рівнозначно поширені англійськомовна аббревіатура-термін COVID-19, лексичний відповідник коронавірус та адаптоване й закріплене в мовленнєвій практиці слово ковід, що є транслітерованим еквівалентом англійськомовної одиниці.

У науковій праці проаналізовано стан вивчення проблеми в українській та англійській мовознавчих спільнотах. Загальнонаукові методи (опис, індукція, дедукція, інтроспекція) використані для відбору й аналізу мовного матеріалу та викладу основних положень роботи. Матеріалом дослідження послуговували неологізми коронавірусної тематики, дібрані зі статей, корпусів лексики, словників.

Ключові слова: неологізм, лексико-семантична група, пандемія COVID-19.

PETRENKO Anastasia – Student, Sumy State University, 2, Rimsky-Korsakov str., Sumy, 40007, Ukraine (apetrenko597@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0855-5030>

CHULANOVA Halyna – Candidate of Philological Sciences, Associate Professor at the Department of Germanic Philology, Sumy State University, 2, Rimsky-Korsakov str., Sumy, 40007, Ukraine (g.chulanova@gf.sumdu.edu.ua)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9961-0308>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2021.48.17>

To cite this article: Petrenko, A., Chulanova, H. (2021). Leksyko-semantychni hrupy neolohizmiv pandemii COVID-19 v anhliiskii movi [Lexical and semantic groups of neologisms of the COVID-19 pandemic in English]. *Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats Drohobyt'skoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Seriya «Filolohiia» – Problems of Humanities. “Philology” Series: a collection of scientific articles of the Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University*, 48, 130–135. doi: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2021.48.17> [in Ukrainian].

LEXICAL AND SEMANTIC GROUPS OF NEOLOGISMS OF THE COVID-19 PANDEMIC IN ENGLISH

Summary. *The proposed article focuses on the emergence, enrichment and updating of the lexical structure of the English language during the Covid-19 coronavirus pandemic, considers the process of emergence of new complex units, the dynamics of their semantics and their acquisition of new meanings; the appearance of new complex words related to the spread of coronavirus disease and its impact on the linguistic situation in modern newspaper discourse, identified trends in their activation. Lexical and semantic groups of neologisms related to the origin and spread of coronavirus infection have been singled out, namely: «Education», «Travel», «Social Life», «Health», «Culture», «Work». The widespread spread of the disease has been reflected not only in medicine, but also in all social spheres and in the lexical structure of many languages, including English. It is established that the most common among the innovations in the discourse of this period is the token COVID-19, a coronavirus that has become a source of widespread creation of new complex words. Chronologically, the article covers the period from early 2020 to the first half of 2021.*

The scientific work analyzes the state of study of this issue in the Ukrainian and English linguistic communities. General scientific methods (description, induction, deduction, introspection) were used to select and analyze language material and present research provisions. The material of the research is neologisms of coronavirus topics, taken from articles, corpora of vocabulary, dictionaries.

Key words: *neologism, lexical-semantic group, COVID-19 pandemic.*

Актуальність проблеми. Мова невпинно фіксує концептуальний світ людини, що має своїм первинним джерелом реальний світ та діяльність індивідів у ньому. За допомогою одиниць номінації індивід здійснює репрезентацію об'єктів реального світу. Слова як номінативні одиниці мови зберігають певні знання про реальність, достатні для того, щоб ідентифікувати реальні або ідеальні сутності, позначені ними (Katermina V. V. & Lpiridi S. Ch., p. 45).

Процес творення нових слів реагує на будь-які зміни в навколишній дійсності та діяльності людини, а вагомі зміни призводять до «буму» неологізмів. Одним з останніх чинників, що детермінували виникнення одразу цілого корпусу новотворів, об'єднаних однією тематикою та сферою, стала пандемія коронавірусу COVID-19, яка розпочалася наприкінці 2019 р. та триває по сьогодні.

Безперервний розвиток є найважливішою умовою буття мови. Процес пізнання світу, з'ява нових понять і реалій, зміни

в суспільному житті, науково-технічний прогрес відбуваються постійно, потребуючи необхідної кількості лексичних одиниць на позначення їхніх результатів. Дослідження присвячене вивченню лексико-семантичних груп неологізмів на позначення явищ COVID-19. Актуальність розвідки зумовлена тим, що нині спостерігаємо значний науковий інтерес до ґрунтовного вивчення лексико-семантичних груп неологізмів через швидке зростання їхньої кількості.

Корпус неологізмів англійської мови, який відображає реалії пандемії коронавірусу та зміни в житті суспільства, що відбулися у зв'язку з нею, щоденно продовжує поповнюватися новими елементами. Це обумовлює необхідність вивчення та систематизації знань про лексико-семантичні та структурні особливості цих лексем, моделі їхнього творення та особливості функціонування в мові.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В Україні проблему постановки нової лексики досліджували І. В. Андрусак,

О. Л. Гармаш, С. М. Єнікєєва, Ю. А. Зацний. Різні аспекти неологізмів висвітлено в наукових працях таких відомих зарубіжних учених, як В. І. Заботкіна, О. Г. Ликова, П. Гілберт. За їхніми спостереженнями, неологізація – це складний процес лексичної номінації. Тож зрозуміло, чому семантична структура неологізмів та їхнє прагматичне навантаження, класифікація та способи фіксації в словниках привертати увагу багатьох лінгвістів.

У науковому дискурсі COVID-19 як джерелі утворення та функціонування неологізмів відповідні дослідження зосереджені передусім на аналізі способів творення одиниць цієї царини (О. Бабелюк, Л. Дідух, К. Акут), інтерпретації концептуальних метафор на позначення коронавірусу (К. Красницька, Н. Степанюк, Н. Долусова, А. Гадад, С. Монтеро-Мартінез), на розгляді лінгвістичного аспекту масмедійного повідомлення в часи пандемії (Т. Весна, Т. Телецька, І. Піллер) (Весна Т. В., Телецька Т. В., Красницька К. Степанюк Н. & Долусова Н., 2020), соціолінгвістичного аспекту феномена коронакультури (І. Алексєєва, Є. Галицька, Т. Чаюк, Дж. Малдональдо, А. Ройг-Марін) (Левченко О. О., 2021) тощо. Оскільки поширення коронавірусу носить глобальний характер, розгляд англійських лексико-семантичних груп COVID-19 можна розглядати як один із інтегральних засобів подолання інформаційних прогалів.

Мета публікації – дослідити лексико-семантичні групи неологізмів, породжених COVID-19.

Завдання – визначити основні фактори, що каталізують неологічні процеси в системі англійської мови; довести амбівалентність проблеми класифікації лексико-семантичних груп пандемії COVID-19.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зі з'явою нових речей, технологій або суспільних явищ з'являються нові лексичні одиниці на їх позначення. Неологізми – це новостворені терміни, розмовні слова або фрази, використовувані в письмовій та розмовній мові, але які ще не стали звичними назвами відповідних предметів і понять. Згодом деякі нові слова стають загальноживаними й міцно входять у мову повсякденного спілкування (тобто в активний словниковий запас мовців). Вивченням неологізмів займається спеціальний розділ лінгвістики – неологія.

«Словник літературознавчих термінів» визначає неологізм як «новостворене (або нововведене в мову) слово або вираз, що відображає з'яву в житті людей нових понять, явищ або підсилює виразність мови» (Тимофєєв & Тураєв, 2012).

Згідно з «Лінгвістичним енциклопедичним словником», неологізми – це «слова, значення слів або поєднання слів, постали в певний час у певній мові або використані один раз («оказіональні» слова) в будь-якому тексті або акті мовлення» (Ярцева, 2014, с. 331).

Лінгвіст Ю. А. Зацний стверджує: «... важливим для дослідників процесів є процес збагачення словникового складу. А саме поняття «неологізму» як інновації, викликає необхідність уточнення цього поняття. Визначення неологізмів як слів або зворотів, що створені для позначення нового (раніше відомого) предмета або для вираження нового поняття, не можна вважати вичерпним, оскільки таке визначення включає не всі різновиди інновацій. Використання інших критеріїв (денотативного, стилістичного, лексикографічного) також не охоплює всіх неологізмів» (Зацний, 2008, с. 5).

На думку О. О. Селіванової: «Неологізм – слово чи сполука, використані мовою в певний період на позначення нового або вже наявного поняття в новому значенні й усвідомлюється носіями мови» (Селіванова, 2006, с. 43).

На основі теоретичного опрацювання наукової літератури у своєму дослідженні дотримуємося визначення поняття «неологізм», запропоноване Ю. Г. Федоровою та Д. І. Овчаренко: неологізм – це нове слово, яке увійшло в словниковий склад для визначення нового явища, або слово, яке вже існувало в словнику, але набуло нового значення, до того ж це значення визнається більшістю носіїв мови (Федорова & Овчаренко, 2017, с. 271).

Корпус неологізмів, пов'язаних із пандемією коронавірусу, можна розділити на лексико-семантичні підгрупи відповідно до їхньої тематики та сфери, яку вони репрезентують. Виокремлюємо такі групи неологізмів, пов'язаних із пандемією COVID-19: «Освіта», «Подорожі», «Соціальне життя», «Здоров'я», «Культура», «Робота». Розглянемо склад кожної з цих груп більш детально.

До групи «Освіта» відносимо лексику, пов'язану зі сферою освіти, яка зазнала значних змін через пандемію. Це, зокрема, такі неологізми англійської мови, як *edupreneur* 'підприємець, який працює у сфері освіти', *flexi-schooling*, *microschool*, *zoombombing* (Glossary on the COVID-19 pandemic, 2021) та ін. Характерно, що якщо у першому півріччі 2019 р. у спеціалізованих словниках неологізмів не було опубліковано жодного неологізму, пов'язаного з освітою, то 2020 р. таких слів значно побільшало, до того ж вони стосуються в основному проблеми застосування інформаційних технологій та дистанційного навчання, актуалізованої поточною ситуацією.

До лексико-семантичної групи «Подорожі» відносимо такі неологізми, як *air bridge* або *corona corridor* (Collins Dictionary, 2021) – маршрут перельоту між двома країнами, де коронавірус контрольований, що дає змогу людям подорожувати без потрапляння до карантину після прильоту. У тематичній групі «Подорожі» всі неологізми пов'язані саме з труднощами подорожей під час епідемії COVID-19.

Група «Соціальне життя» включає лексему *covidivorce* (Glossary on the COVID-19 pandemic, 2021), а також деякі інші неологізми, наприклад: *zumping* (Glossary on the COVID-19 pandemic, 2021) (припинення відносин шляхом відеодзвінка), *infodemic* (Glossary on the COVID-19 pandemic, 2021) (великий обсяг неконтрольованої та часто необґрунтованої інформації про кризу, проти-

стояння), *plandemic* (Collins Dictionary, 2021) (запланована пандемія). Також до цієї групи можна віднести слова: *social distancing* (з варіантами *socially distance*, *social distanced*), *physical distancing*, *lockdown*, *shelter-in-place*, *stay-at-home*, *self-isolate*, *self-quarantine*, *reopening*, *handwashing*, *anti-masker* (Lexicon for a Pandemic, 2021). Неологізми, які позначають явища повсякденного життя, міжособистісних стосунків, – це: *blursday* «*a day of week that is indistinguishable from any other*» (Lexicon for a Pandemic, 2021), тобто 'день, який відрізняється від інших днів тижня', *self-quarantine* – «self-imposed isolation to prevent the spread of disease» (Lexicon for a Pandemic, 2021), *quarantrends* 'тренди та заняття, поширені у людей на карантині'.

Лексико-семантична група «Здоров'я» включає здебільшого слова, які до 2020 р. були відомі тільки фахівцям, але які сьогодні активно вживані в повсякденному мовленні, як-от: *asymptomatic*, *contact tracing*, *long-hauler* (Collins Dictionary, 2021) тощо. Сюди можна віднести й деякі інші неологізми, пов'язані зі здоров'ям людей під час пандемії коронавірусу, наприклад: *coronasomnia* (Collins Dictionary, 2021) 'безсоння через тривожність або симптоми коронавірусу), *maskne* (акне або роздратування шкіри через постійне носіння захисної маски'.

Лексико-семантична група «Робота» включає в себе досить вагомий масив неологізмів, наприклад: *in-person* – «in one's bodily presence; personally» (Левченко, 2021) 'особи-

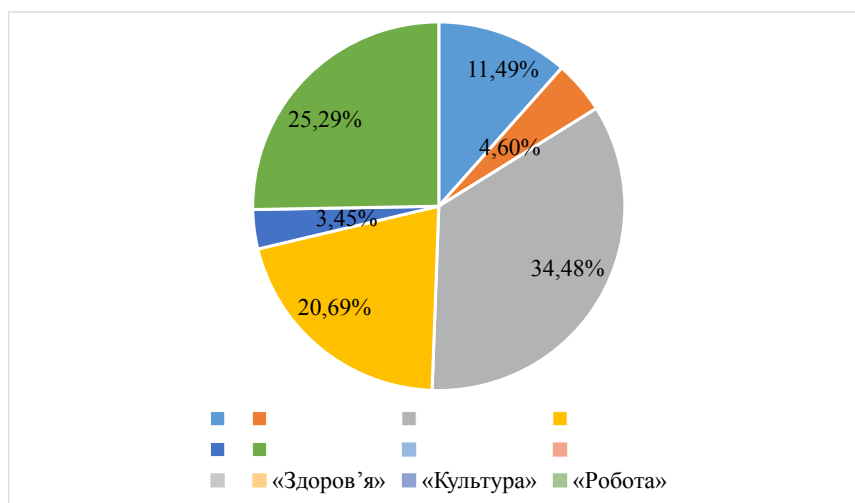

Рис. 1. Кількісне співвідношення лексико-семантичних груп неологізмів пандемії COVID-19 в англійській мові

сто»; *frontliner* – «a person that operates in an advanced, exposed, or conspicuous position» (Glossary on the COVID-19 pandemic, 2021), тобто фахівець, який стає особливо затребуваним під час пандемії.

Лексико-семантична група «Культура» включає невелику частку лексики, наприклад *coronacancellations* «the mass canceling of sports, theater and basically all public events during lockdown» (Glossary on the COVID-19 pandemic, 2021), тобто скасування будь-яких спортивних змагань, театральних вистав, музичних концертів у період карантину.

Звернемо увагу також на кількісні та статистичні показники лексичного наповнення різноманітних лексико-семантичних груп неологізмів пандемії COVID-19 (рис. 1). Відповідно до результатів аналізу, найчисленнішою є група «Соціальне життя» (34%), а також «Робота» (25%).

Рідше трапляються в дослідженому корпусі неологізмів слова, що належать до лексико-семантичної групи «Здоров'я» (21%) та «Освіта» (12%). Також у корпусі представлені лексеми з галузей «Подорожі» (5%) та «Культура» (3%), однак їхня чисельність порівняно невелика. Кількісний та статистичний підра-

хунок дають уявлення про те, у яких галузях функціонування англійської мови процеси творення неологізмів були найбільш активними.

Висновки і перспективи подальших розвідок цього питання. Вивчення особливостей новотворів доби пандемії коронавірусу в англійській мові показало, що неологізми, пов'язані з пандемією коронавірусу, виникли в безлічі сфер людського життя, яких торкнулися зміни. Це передусім медицина, соціальна сфера, а також інфопростір, особисте життя тощо.

Кількісний та статистичний аналізи лексичного наповнення різноманітних лексико-семантичних груп неологізмів пандемії COVID-19 показав, що найбільш чисельно представлена лексика в рамках тем «Соціальне життя» (34%), а також «Робота» (25%). Рідше трапляються слова, що належать до лексико-семантичної групи «Здоров'я» (21%) та «Освіта» (12%). Також у корпусі представлені лексеми з галузей «Подорожі» (5%) та «Культура» (3%), однак їхня чисельність порівняно невелика.

Перспективи наступних наукових пошуків у цьому напрямку вбачаємо в дослідженні механізмів адаптації неологізмів у мовленні та виявленні різних способів їхнього перекладу.

ЛІТЕРАТУРА

- Весна Т. В.** Лексичні інновації періоду коронавірусної пандемії. *Записки з романо-германської філології*. 2020. Т. 44. № 1. С. 82–89.
- Зацний Ю. А.** Сучасний англомовний світ і збагачення словникового складу. Львів : ПАІС, 2007. 228 с.
- Левченко О. О.** Тенденції розвитку неологізмів в сучасній англійській мові під час пандемії COVID-19. *Current Trends in the Study and Teaching of Foreign Languages : Proceedings of the 1st International Scientific and Practical Online Conference*. 2021. Poltava: Astraya. P. 115–118.
- Лингвистический энциклопедический словарь / гл. ред. В. М. Ярцева. Москва: Сов. Энциклопедия, 1990. 682 с.
- Красницька К.** Глобальне явище CORONAVIRUS як новий концепт в англомовній лінгвокогнітивній картині світу. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. Т. 1. № 32. С. 148–153.
- Селіванова О.** Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля. 2006. 712 с.
- Тимофеев Л. И.** Краткий словарь литературоведческих терминов. Москва, 1974. 799 с.
- Федорова Ю. Г., Овчаренко Д. І.** Особливості мовної репрезентації неологізмів. *«Young Scientist»*. 2017. № 12 (52). С. 270–274.
- Чуланова Г.В.** Англомовний дискурс COVID-19 як новий продукт комунікативної діяльності індивідів. *Topical issues of modern science, society and education. Proceedings of the 2nd International scientific and practical conference*. SPC “Sci-conf.com.ua”. Kharkiv, 2021. С. 517–523. URL : <https://sci-conf.com.ua/ii-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-topical-issues-of-modern-science-society-and-education-5-7-sentyabrya-2021-goda-harkov-ukraina-arhiv>.
- Glossary on the COVID-19 pandemic. 2021. URL : <https://www.btb.termiumplus.gc.ca/publications/covid19-eng.html>.
- Katermina, V., Lipiridi S. Ch.** Reflection on the Social and Psychological Consequences of the Coronavirus Pandemic in the New Vocabulary of the Non-professional English Language Medical Discourse. *Research Technologies of Pandemic Coronavirus Impact*. Atlantis Press, 2020. P. 44–49.

Lexicon for a Pandemic. The New Yorker. 2021. URL : <https://chytomo.com/the-new-yorker-sklav-slovyk-epokhy-koronavirusu>.

«Lockdown» named word of the year by Collins Dictionary. 2021. URL : <https://www.independent.co.uk/life-style/lockdown-word-of-the-year-collins-dictionary-b1720172.html>.

REFERENCES

- Vesna, T.V., Telecjka, T.V.** (2020). Leksychni innovaciji periodu koronavirusnoji pandemiji [Lexical innovations of the pandemic period of coronavirus]. In *Zapysky z romano-ghermansjkoji filologhiji – Notes on Romano-Germanic philology*, 1 (Vol. 44), (pp. 82–89) [in Ukrainian].
- Zacnyj, Ju. A.** (2007). *Suchasnyi angломovnyi svit i zbahachennya slovnykovoho skladu movy [Modern English-speaking world and vocabulary enrichment]*. Vinnytsa [in Russian].
- Levchenko, O. O.** (2021). Tendenciji rozvytku neologhizmiv v suchasnij anghlijskij movi pid chas pandemiji COVID-19 [Neologisms' tendencies in modern English language in the period of Covid-19 pandemic]. In *Current Trends in the Study and Teaching of Foreign Languages: Proceedings of the 1st International Scientific and Practical Online Conference* (pp. 115–118) Poltava : Astraya [in Ukrainian].
- Jarceva, V. N.** (Ed.). (1990). *Linghivisticheskii encyklopedycheskii slovar*. [Linguistic encyclopedic dictionary]. Moscow [in Russian].
- Krasnycjka, K., Stepanjuk, N., Dolusova, N.** (2020). Ghlobaljne javyshhe CORONAVIRUS jak novyj koncept v anghlomovnij linghvokoghnyvnyj kartyni svitu [Global aspect of CORONAVIRUS as new concept in English-speaking community]. In *Aktualni pytannya humanitarnyh nauk – Current issues of the humanities*, 32 (Vol. 1), (pp. 48–153) [in Ukrainian].
- Selivanova, O.** (2006) *Suchasna linghivistyka: terminologhichna encyklopedija [Modern linguistic : terminological encyclopedia]*. Poltava : Dovkillia [in Ukrainian].
- Timopheev L. E.** (Ed.). (1974). *Kratkii slovar literaturovedcheskih terminov [Short dictionary of literary terms]*. Moskow [in Russian].
- Chulanova, G. V.** (2021). English discourse COVID-19 yak novyy product komunikativnoii diyalnosti individiv [English discourse of COVID-19 as new communicative result of individuals]. In *Topical issues of modern science, society and education. Proceedings of the 2nd International scientific and practical conference* (pp. 517–523). Retrived from <https://sci-conf.com.ua/ii-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-topical-issues-of-modern-science-society-and-education-5-7-sentyabrya-2021-goda-harkov-ukraina-arhiv/> [in Ukrainian].
- Fedorova, Ju. Gh. & Ovcharenko, D. I.** (2017). Osoblyvosti movnoji reprezentaciji neologhizmiv [Specific features of neologisms]. *Young Scientist*, 12 (52), 270–274 [in Ukrainian].
- Glossary on the COVID-19 pandemic. (2021). Retrived from <https://www.btb.termiumplus.gc.ca/publications/covid19-eng.html> [in English].
- Katermina, V. V. & Lipiridi S. Ch.** (2020). Reflection on the Social and Psychological Consequences of the Coronavirus Pandemic in the New Vocabulary of the Non-professional English Language Medical Discourse. In *Research Technologies of Pandemic Coronavirus Impact* (pp. 44–49). Atlantis Press [in English].
- Lexicon for a Pandemic. (2021) The New Yorker. Retrived from <https://chytomo.com/the-new-yorker-sklav-slovyk-epokhy-koronavirusu> [in English].
- «Lockdown» named word of the year by Collins Dictionary (2021). Retrived from <https://www.independent.co.uk/life-style/lockdown-word-of-the-year-collins-dictionary-b1720172.html> [in English].